

ЦВѢТЬ 2.

ПРИМѢРИ ДОБРОДѢТЕЛНИ.

МАРКО ВЪРТІЙ

Любовь-га къмъ отечество-то е най силно-то отъ человек-чески-тѣ чѣства. И въ исторіи-тѣ на най новитѣ народы на мѣрками примѣры на голѣмы жьртвы и дѣла за отечество-то. Нечувстванный комахъи сега нашый народъ, на старо времѣ и той е имѣлъ своотечестволюбцы, кои-то го бѣхъ възвѣсили до най высокъ степень на слава-га. Но най отлични за отечестволюбіе-то си были Римляни-тѣ.

Марко Вѣртій происхожденъ отъ благороднъ родъ въ Римъ, остави имѣ-то си безсмертно споради едно великодушное забръшваніе, кое-то мѣ въжхнх нѣкога си любовь-га, кои-ж-го имаше къмъ отечество-то си.

Въ лѣто (392) отъ направваніе-то на Римъ (362) предъ Х. не надѣжно са отвори въ сръдѣх града ама предъзлеока, кои-ж-то никакъ си неможахъ да испълнѣ-жтѣ, ако и да мѣтахъ непрестанно въ ней-ж прѣсть и камъни. Окладани даклеми отъ сѣвѣренъ стѣрахъ, Римляни-тѣ сторили да попытатъ свѣщенны-тѣ си гадатели, кои-то са отговорили, че „ако ищѣтѣ что-то Римъ да носи за вѣкога имѣ-то на вѣчный градъ да хвѣрлѣ-жтѣ въ амж-тѣ онова кое-то съставлява господственн-тѣ храбрость на Римляни-тѣ.“

За много време Римляни-тѣ са недобмѣвахъ за значеніе-то на той гадательный отвѣтъ: кога-то нѣкой момъкъ

на има Марко Квртій кой-то бѣ са показалъ отличенъ на великодѣшіе и на юначество въ разны конеке (ценкове) и два срѣдѣ града, окрженъ отъ върха до крака-та, въздѣ-
ижа на пьржавъ и богатонакиченъ конь. Граждани-тѣ го гледатъ съ не доумѣніе, но Марко имъ извѣстава, че не-
трѣба да са сбмнѣватъ какъ юначество-то и оржіе-то съ-
стававатъ най пьрвѣ-тѣ акость на Римланы-тѣ и какъ той
е готовъ да испълне амж-тѣ, за да остане има-то на оте-
чество-то мѣ вѣчно; съ тѣа дѣмы вдигва рѣцѣ къмъ не-
ко-то, и съ очы пълны отъ вышестественнѣ радость, скача
и става невидимъ съ конѣ си заедно въ амж-тѣ, предъ
смаанный и въ почѣди останалый народъ. Благоразумный
народъ ронаше надъ онзи страшный и юнаковый грѣкъ
цѣкѣтоке и приношеніа, и казва са какъ ама-та той часъ са
затворила.

Въ билла боргежа что е предъ Римскы-тѣ врата ед-
но камько-рѣхство освацава памать-тѣ на тази изащина
преданостѣ.

МѢЩИИ ОЩВОЛЪ.

Порцина, царь-тѣ на Тѣскы-тѣ като имаше вой съ Римла-
ны-тѣ; дойде да са опълчи срѣцо рѣкж-тѣ Тикрѣ, и като
вжспрѣ хранж-тѣ на Римланы-тѣ что идваше по рѣкж-тѣ,
утѣснаваше ги съ гладъ. За това нѣчто сенатъ-тѣ като
веше смаанъ; Мѣцій, личенъ мѣжъ и юначный войскобіецъ,
за да освободи отечество-то си отъ надлежаща-та опасность.
Наѣми си да үкіе Порцина вжтрѣ въ лагера мѣ. Н тѣй презъ
нощъ-та минъ рѣкж-тѣ и отиде въ лагера предрѣшешъ. Ка-
то видѣ тѣлопазителя Царскій че говори на войны-тѣ въз-
мнѣ че е той Порцина; дрѣпнѣ саби-ж:тѣ си и го съскѣче
Този часъ го үловижъ и го заведоужъ при царѣ, кой-то по-

ржча да го мжжтѣ за да го испитва, чѣрихъ десницѣ-тѣ мѣ на огъна, и тамо като гореше-та, той приказваше съ Порсина безъ да промѣни лице. Порсина смаанѣ отъ то-ба чѣдѣше са на юначество-то мѣ, а мѣцій мѣ отговори: Никакъ не са чѣди на това: защото-то три ста Римляне что иматѣ таквоу юначество и постоянство обикалаатѣ лагера ти и дѣратѣ время да та увѣ-жтѣ. Уплашенѣ отъ това Порсина на прави мирѣ съ Римляны-тѣ и остави града имѣ.

ИСТИННО ИОНИЧЕСТВО.

Подполковникъ Беалѣ, като кеше разложила войскѣ-тѣ си на безопасно мѣсто излеже самѣ си по ловѣ, владникѣ на еднѣ отъ доврѣ-тѣ си кобыли, кои-то имаше и рѣдеше само за таквижы растѣшки; комахай шесть мила далечъ отъ войскѣ-тѣ слѣчи мѣ са да замѣри и увѣ еднѣ сѣриж. И като отсѣднѣ конѣ за да вдигне лоба си видѣ безъ надежи множество Горски апахи (народѣ американски) да препѣскатѣ право къмѣ него, кои-то кѣхъ го подирили, или отъ гърмела на пѣшк-жтѣ, или дыма като сѣ видѣли и са влѣснали нежакабно къмѣ него. Ловчѣй тѣрдѣ дѣврѣ знааше че, кого-то да са слѣчаше да улови-жтѣ. Индиани-тѣ, кои-то владѣахъ по тѣхѣи голы горы, начаскомѣ го усмѣртавахъ. За това безъ да гѣби время остави лоба качи са на кобылѣ-тѣ и, въ надеждѣ на юначество-то и прекърза, съ отпѣснаты юзды, да трѣси помощъ къмѣ войскѣ-тѣ си. Гороживни-тѣ гонители като го замѣрахъ съ стрѣлы отдалечъ, съ пѣлиж увѣрность на грабежа си, тычахъ и выкахъ. Младый подполковникѣ съ равнѣ увѣрность и благодарность че можѣ съ сѣщѣ-тѣ си способность, и съ пѣргабинѣ-тѣ на кобылѣ-тѣ

СИ ДА ИЗ ВЪГНЕ ОПАСНОСТЬ ТЪ, НАПРЕДВАШЕ БЕЗЪ СТРАХЪ И БЕЗЪ ДА УМАЛИ ВЪРЪЖИЖ-ТЪ НА КОБЫЛЖ-ТЪ, ЗАЧТО-ТО ЗНААШЕ ЧЕ КОНЬЕТЪ НА ДИВЫ-ТЪ МЪ НЕПРІАТЕЛИ БЪХЪ ПО НЕ ОТЪРЪДЕНИ И ПО АРОВИТИ ОТЪ НЕИ-Ж. И ТЪИ ПРИСТИГНЪ ДО СРЕДЪ-ТЪ НА ПЪТА КЪМЪ ВОЙСКЪ-ТЪ; И КАТО ПРЕБАЛАКАШЕ ЕДИНЪ ХЪЛМЪ ВИДЪ НЕ НАДЕЖНО ВЪ УЖАСНО ПОЧЪДВАНІЕ, ЕДНОГО ОТЪ ХОРА-ТА СИ, ДА ВЪЗЛИЗА ПЪШОМЪ ПО ХЪЛМА. ТОЙ ОТЪ САМОСЕБЕСИ, ВЕШЕ ТЪЗГНЪЛЪ ПО ДЫРКИ-ТЪ НА ГОСПОДАРЪ СИ, ЗА ДА МЪ ПО СЛЪГЪВА НА ЛОКА, ПРИПЪСКАНІЕ-ТО КАТО БЪГА ШЕ Г. БЕАЛЪ, ТРОПАНІЕ-ТЕ НА КОНІЕ-ТЪ И ВЪКЪ-ТЪ НА РАЗДРАЖЕННЫ-ТЪ ГОНИТЕЛИ ЗАДЪ ХЪЛМА, И ДА НЕ БЪХЪ СЪ ЗАДАЛИ ЕЩЕ ДАДОХЪ НА ПЪШЕЦА ДА РАЗВЕРЕ ОПАСНОСТЬ-ТЪ ВЪ КОИ-ЖТО БЕЗЪ НАДЕЖКИ СЪ НАМЪРИ. БЕЗЪ ЗАКАВЪ КОЛЪНИЧИ ПРЕДЪ ГОСПОДАРА СИ, И КАТО ПРОСТЪКЪ МОЛЕБНИ РЪЦЪ ИЗВЫКА ОТЪЧАНИЪ, ПОМОЩЬ ГОСПОДИНЕ БЕАЛЬ! ОТАРБИ МА СЪПЪНИНЪ СЪМЪ, ЕЩЕ ВАЦА НА ШЕСТЬ ЗЛОЧЕСТЫ ЧАДА!

НИКОГА МОЛБА НЕ СЪ ЧЪ ТОЛКО СКОРО, И НЕ СЪ ИСПЪЛНИ ТОЛКОЗИ ЮНАШКИ; ЗА СКОЕ-ТО СИ СПАСЕНІЕ ЧТО БЪГАШЕ ТОЛКО ВЪРЪЖЕ ПОЛКОВНИКЪ, НА ЧАСЪ ДРЪПНЪ ЮЗДЪ-ТЪ НА КОБЫЛЖ-ТЪ, СКОЧИ ОТЪ НЕИ-Ж, И КАТО І-Ж ПРЕДАДЕ НА МОЛЕБНИКА СИ, РЕЧЕ МЪ: СПАСИ СЪ И КАТО СТИГНЕШЪ ВЪ ЛАГЕРА РЕЧИ ДА ДОЙДЪТЪ ДА МА ПОГРЕВЪТЪ ЧЕСТНО. И ТЪИ СЪ РАЗДЪЛИХЪ ЕДИНЪ ОТЪ ДРЪГИ, ЕДИНЪИ ДА СЪ СПАСЕ А ДРЪГІИ ДА СЪ ПОЖРЕ, КАКТО ВЪКЪВАШЕ, СЛЪДЪ МАЛКО ВРЕМЕ ЧТО-ТО ХЪЛМЪ-ТЪ ВЕШЕ ГОЛЪ И НЕ ВЕШЕ ВЪЗМОЖНО ДА СЪ СКРЫЕ НЪКАДЪ; Г. БЕАЛЬ МЫСЛАШЕ САМО КАКЪ ДА ПРОДАДЕ ЖИВОТА СИ ПО СКЪПО. ОТЪКМИ СЪ ТОЙ ЧАСЪ И КАТО СЪДЪНЪ НИСКО ОЖИДАШЕ ДИВЫ-ТЪ, КОИ-ТО СЛЪДЪ ЕДНЪ МИНЪТЪ СЪ ЗАДАДОХЪ НА БАЛОГА. ПОЛКОВНИКЪ-ТЪ ВИДЪ ТОГАЗИ СЪ НЕИСКАЗАННО ПОЧЪДВАНІЕ ЧЕ, КАТО ЗАМИНЪБАХЪ ПО КРАЙ НЕГО КАТО ВЪЛЦЫ ПОБЪСЪНЪЛИ И СИЧКИ БЪХЪ СЪ ВЪРЪЛИ САМО ВЪ КОННИКА КОГО-ТО СТАНЪ ТРИ МИЛА КАКЪ ГОНАТЪ, И КАТО НЕ ИМАХЪ НИКАКЪ ПОНАТІЕ ЗА ПЪШЕХОДЕЦЪ НИКОИ ГО НЕ ПРИГЛЕДА ЧЕ

лежи на земі-ж-тѣ. Ыма като гледахъ все на едно мѣсто, че образи-тѣ на легнальи са мѣрнѣ предъ очы-тѣ имъ като саморасалъ: равенъ съ земі-ж-тѣ камькѣ, что са намѣрватъ на често по онѣзи сѣхи рѣтища.

Всадникѣ-тѣ едвамъ можѣ да са отарбе; индѣйцы-тѣ го навлижихъ до толко что-то го ранихъ легко съ стрѣлы-тѣ си. Съ помощь-тѣ на кожій промыслахъ непригледанный отъ дивы-тѣ подполковникѣ като са удалчихъ тѣ отъ него, да гони-хѣтѣ конника бѣглецѣ къмъ лагера, ухватиса отъ дѣргѣ странѣ презъ пѣтченкы и урвы къмъ лагера, гдѣто стигнѣ въ сѣщій часѣ, кога-то спасенный съ кобыла-тѣ мѣ неговѣ человекѣ и дѣргѣ-тѣ мѣ пріатели бѣхъ са приготвили да излѣзатѣ да дѣри-хѣтѣ мѣршѣ-тѣ мѣ за да го погрѣхѣтѣ както прилича, и да исплани-хѣтѣ най сѣгне что мѣ порываніе.

Тока заврѣшваніе не е нѣжда да го тѣлѣбамы; то ще да остане не изгладенно въ человекѣскѣ-тѣ памать, като исторіи-ж на нѣкое голѣмо сраженіе и погѣдѣ.

СЫНОВНЯ ДѢЛЖНОСТЬ.

Господинѣ астинскѣ беше тѣрговецѣ на единѣ значителенѣ градѣ въ Англіи-ж. О жени са младѣ, и стѣнѣ баща на многочетно домородство, надѣ кое-то употребаваше отеческѣ-тѣ си власть са опачинѣ и своеволіе, зачто-то имаше характерѣ насилственѣ и леснораздражителенѣ. Стопанка-та мѣ, что беше първообразіе на женскѣ-тѣ сладость и благородіе, залагаше непрестанно чрезъ всако укротавано и спогодавано средство, да задѣржа мѣжа си въ добро расположеніе къмъ неа си и къмъ дѣца-та си, но часто не сполѣчваше и въ дѣтѣ-тѣ.

Кароль, по старый имѣ сынѣ, беше отъ онѣзи дѣца

кои-то, биватъ леснободими когато са управатъ съ мждростъ и кротость, и са отпущатъ вынжги като имъ за повѣдашъ пристрастно и жестоко. И тжй не беше възможно да откѣгне отъ честы и негодны крамолы съ баща си, на кого-то жестокость-тж посрещаше съ не преклонно заста телство (инатъ). Пораснованіе-то, и напреднованіе-то на години-тѣ направн тѣзи злочести припирны по пристрасни; что-то като стигна момче-то на петнадесатогодишенъ възрасть, баща мѣ, слѣдъ едно силно караніе, като неможѣ да го прикара да мѣ са покори, принѣди са да го испжди, и да мѣ порѣча, да са не вѣсти еще единъ пжтъ отъ предѣ мѣ.

Каролъ беше толко горделивъ и крѣпкобменъ, что-то не потрѣбва. Несмысленъ като беше, той часъ тръгна пѣшъ за Лондонъ, гдѣ-то като стигнъ, слѣдъ много мжнотіи, срѣшнъ нѣкого корабначалника на вѣсточны-гѣ индій, бащинъ мѣ познаница, и завърши съ много молбы да го склони за да приѣмне и него въ кораба си, който съ приготвваше слѣдъ малко дни да пжтѣва въ Индію-ж.

Баща мѣ като беше разядосанъ, не са наскърви защо-то не са завърна сынъ мѣ, но стопанка-та мѣ, каролова-та майка, кѣмъ коа-то той сакога показваше почетъ и нѣжна любовь, беше твърдѣ не утѣшна. Отъ сичкитѣ станжли испытваніа, нищо дрѣго не можахъ да са набчатъ отсвѣнъ, че сынъ имъ отишелъ по море, но за кадѣ, и на какво състоаніе, нищичко не удиряхъ.

На тска злочестіе приложиса скоро и намалавоніе-то на имота имъ, что произлезе отъ разны тѣрговски загѣбы. Като са мжчихъ нрабственно малко години, принѣдихъ са да са отъ тегли-жтѣ въ единъ малкъ кжщичкъ на една близка паланка, гдѣто, натобарени съ гръжи, страдахъ дѣшебно и тѣлесно и едѣмъ прехранбахъ сиромашки и не авно домородство-то си.

Само една полза докарахъ злочестіа-та на господина астинга. Характеръ-тѣ мѣ малко по малко станъ по кротѣкъ;

пристрастіа-га мѣ са потаихъ: залагаше до облегчава сѣ доврѣнѣ теглила-га на тѣжобны-тѣ си дръгари. и са обхождаше сѣ голѣмо благочѣствіе и нѣжностѣ кѣмѣ стопанкѣ-тѣ си на коато достолюбны-тѣ преимѣщества оцѣнаваше отѣ день на день повече.

Междѣ това, Каролѣ видѣ различни промѣнаваніа въ честь-тѣ си. Първи-тѣ мѣ стѣпки въ свѣта выѣха злочесті; коракленникѣ-тѣ, на кого-то благоразѣміе-то, сѣ добро-то си поведеніе, кеше придобывѣ, умрѣ въ плѣваніе-то, и момакѣ-тѣ, излезе отѣ кораба на мадрѣлишенѣ отѣ пріа-телѣ и предѣстатель.

Наближило кеше да стане жѣртѣ на злочестіе-то, кога-то единѣ когатѣ тѣрговецѣ отѣ сѣ дръжестѣво-то смѣли са за него и го поѣ въ кѣщѣ-тѣ си. И като опыта до-волно време прилѣжаніе-то и вѣрностѣ-тѣ мѣ въ подолны положеніа, введе го най сѣтнѣ въ тѣрговско-то си писар-стѣво, и го наѣчи подлохѣ-тѣ на расписѣ-тѣ.

Слѣдѣ краткѣ опыта и въ това положеніе, момѣкѣ-тѣ даде такѣви указаніа на замѣжностѣ, что-то са сѣте за можѣнѣ да са прѣти и на далечѣ отѣ града, на достословно тѣрговско положеніе. Тамо завѣрши нѣкои мѣчни и значи-телни-подлохѣ сѣ толко способностѣ, и въ важны тѣрговски обстоятелстѣва, дѣйствѣваше сѣ толко дѣржостѣ и сполѣчваніе, что-то придоли обвѣреніе-то на цѣло-то сѣ дръжестѣво. Тѣ го намѣстихѣ не закавно на каровито и почетно положеніе, гдѣкто начинѣ да са обогатѣва сѣ обывайнѣ-тѣ на онава мѣсто вѣрзинѣ.

Впечатленіе-то на нападѣваніе-то кое-то срѣкнѣ, като са удалѣчи отдалѣчи отѣ кацинѣ-тѣ си кѣщѣ, и нѣжди-тѣ кои-то на сѣтнѣ тегли, вѣспирѣвахѣ на дълго сѣко помрѣ-даніе на сыновнѣ-тѣ любовѣ. Помнаше дома си като мѣсто на жестоко и неправѣдно наказаніе, и наѣмилѣ кеше никога да са незавраца, ако са не припознаше сѣ звѣршенно неправѣда-га на испѣжданіе-то мѣ. Но при сичко това постѣ-

пенно, колко-то по благоумна са показваше честь-тж мѸ, сърдце-то мѸ начена да са умакотѣва домилѣвашемѸ като помыслаше непремѣнаемж-тж довринж майкинж си, и дѣтински-тѣ услѣжливости на малки-тѣ си братья и сестри. Много пжти оправдаваше и сщжж-тж жестокоствѣ вашинж си, и осждаше своего си упоритство. Тѣа впечатлѣніа до толко размжтихж ума мѸ, что-то сички-тѣ доврини на сегашнж-тж мѸ честь не бѣхж вѣ сила да го възпржтж отж положеніе-то за да са забврни кжмж вашинж-тж си кщжж. И тжжж като събра сичкій си имотж отплѣва вѣ Англїи-ж гдѣ то пристигна здравѣ слѣдѣз дѣветж-годишно отсхтствіе.

Като стигнж вѣ града на рожденіе-то мѸ, срѣшна єдного отж сжгражданы-тѣ си, който мѸ доказа за злочесто-то промѣненіе на кашино-то мѸ състоаніе. Вж сърдце смѣтено отж нѣжны спомръднованїа, незакавно са упжти кжмж ново-то жилище на родители-тѣ си.

Беше надвечерж и злочесто-то мжжеженство сѣдѣше, пзлно сѣ тжжж, край огнище-то на проста-та си кщжичка. Писмо кое-то господинж Ястингж, беше полѣчилж презь денѣ отж домобника си комѣто беше длжженж за наемж на кщжичка-та, умножаваше повече обжкновеннж-тж скжрѣв на тоба злочесто семейство. Като държеше това писмо вѣ ржцѣ; „сѣга какво да правимж; рече-заплашка че ще да ны испжди отж кщжи-немылосърдый человекѣ! Но какж да ожидамж по много мылосърдіе отж страненж отж колко-то азж показажж на сщжжй си сынж.“ Тѣа дѣмж излѣхж торчибж отровж вѣ сърдце-то на господжа Ястингж, коа-то по плака умилно-никакж не мыслаше тога за сегашно-то си състоаніе; сички-тѣ и размышленїа бѣхж за изгѣвенный и сынж.

По стара-та имж дщѣра, на кой-жто хѣвость-тж не можаше да укрье ветхо-го и облекло дойде тогази при майкж си, и когато сжжалителни-тѣ и сѣлзи обливахж изовилно странытѣ и, сѣ єднж-тж си ржкж държеше майчина-тж си ржкж а сѣ дѣвжж-тж подпираше главж-тж и. Баша-

та въздышаше отъ сърдечны-тѣ си глѣбины, и два-та младичи, слѣдъ Карола по старыгѣ мѣ сынове, стоахъ правн на това жално явленіе, окладани отъ мзлчалибъ меланхоліи-ж.

А по млади-тѣ дѣчица не извѣстни еще отъ скърби стоахъ предъ братника. И не надѣино са забтекохъ да кажтѣ че предъ кѣщи са запрѣдъ еднѣ каласкѣ, и че излазихъ изъ неи-ж единъ хѣбавецъ господинъ. Той блѣхе една минѣта слѣдъ това, и като видѣ това явленіе, едвამъ можѣ да сѣ упрѣ у единъ отъ столовыгѣ и припаднѣ.

Гичко-то домородство са сѣкра около мѣ и майка-та като сѣхрѣ добрѣ лице-гомѣ, извика. „Сынъ ми! — Сынъ ми!“ И паднѣ до него близо. Баща-та постоа нѣколко минѣти съ кръстосаны рѣцѣ, като прѣхласнѣтѣ, сетнѣ, като колѣнични, рече: „Боже благодари-ж-га!“ Забтече са тогази кѣмъ сына си, вѣе го на рѣцѣ-тѣ си, и съ нѣжны пригрѣданіа, отоухъ го на животѣ. Щомъ дойде на себе си Барола, паднѣ на вашины-тѣ си крака и поиска прошкѣ. Ты ли искашъ прошкѣ Кароле? рече баща мѣ. Изъ, сынко! азъ трѣбва да ишъ отъ тебе прошкѣ за жестокость-тѣ кои-ж-то показухъ кѣмъ тебе“ — и това като дѣмаше пригрѣдваше го тѣврдѣ състрадагелно, и обмокраще съ изобилны сълзы лице-то мѣ.

Междѣ това майка-та лежеше нечѣвственна на дѣщерини-тѣ си рѣцѣ. Останало-то домородство уплашено и смаано, незнаеше какво да мысли за това явленіе, древни-тѣ начинахъ да выкатѣ жално и да плачѣтѣ за майкѣ си, коа-то споредъ колко-то еѣ виждано, вѣше мрътва. Слѣдъ много време, чрезъ услѣжливость-тѣ на сына и и на мѣка и, даде бѣлаѣгѣ че е жива; но когато, отвори очи-тѣ си, и видѣ предмета на дълги-тѣ желѣвы, и на непрестанны-тѣ си плачове, силно-то нападаніе което полѣчи отъ това, малко останѣ да докара пакъ опасность тѣх. Пренесохъ и-ж на легло-то и гдѣ-то полека-лека отпочинѣ си, и станѣ заможна да види и да пригрѣдне сына си. Братіа и сестри единъ слѣдъ други пригрѣдахъ

Дошлий си братъ, и по голѣмо-то момиче, което повече помнаше обичный дръгарь на дѣтински-тѣ си години, показваше мѣ най жива чѣвствителность.

Като преминахъ първи-тѣ умилителни минѣти на здрависваніа-та и на испытваніа-та, Каролъ въ кжео приказа на родители-тѣ си различни-тѣ слѣчки на живота си, но умѣренно разказваше злочестіа-та си, защото-то са беше да имъ не нанесе пакъ тѣжнобиты чѣвства. Най-сетнѣ извѣсти имъ, че колко-то е спечелилъ тѣхно е, че го дава сичко на расположение-то имъ, и благодареше са да са счете и той междѣ дръги-тѣ членови на домородство-то.

Това великодушнo и любовтровоно предложеніе раздвигна междѣ сичкы-тѣ голѣмо почѣваніе, и не малко стѣршеніе въ сърдце-то на баща-та, като что кѣ онеправдалъ дръги пѣтъ такъвъ доводѣтеленъ сынъ. Не рачи да поемне сичко-то мѣ прѣносваніе, но като зае доволно отъ имота на сына си, състави съ него тѣрковско съдрѣжество, и тѣй можѣ да доволствѣва съ изобиліе иждивеніе-то на останало-то си домородство и да помине на старость спокойно и благополѣчно.

БРАТОВЪЯ ЛЮБОВЪ.

Нѣкой момъкъ но има дорвалъ сынъ на единъ богатъ тѣрголецъ въ Лондонъ беше въ младость-тѣ си много разкѣдденъ, и на баща си твърдѣ непокоренъ, за кое-то го лиши отъ наслѣдіе-то мѣ въ завѣщаніе-то си. Олѣдъ кашинъ-тѣ си смърть дойде въ себе си, раскаа са за безчиніа-та на младость-тѣ си, и наченъ да живѣе животъ цѣломъдренъ. Сетнѣ камо са наѣчи какъ го лишилъ баща мѣ отъ наслѣдство-то мѣ, не помъра никакъ, но съ голѣмо уваженіе приказваше за него и дѣмаше тѣхъ дѣмы: много доврѣ направи баща ми, азъ бѣхъ достоенъ да са гнѣвн на мене.

Това смиреніе достигнѣ въ шшы-тѣ на брата мѣ Генекала, кой-то много възградванѣ да види брата си расказанѣ тича да го намѣри, прегрѣдѣба го, и мѣ казва тѣзи за вынжги достопамятны дѣлы. Братко мой! чрезѣ този забѣтъ, цю видиши, общый нашѣ каща остави мене свършенѣ на слѣдникѣ на сичко-то си имѣніе, и той поиска да лиши отѣ наследство само тогаба разкѣданный си сынѣ, а не сега поправенный человекѣ. И тѣй ето че ти дабамѣ което ти са стон.

ЭПИСТАВАНІЕ

Бѣхѣ простѣ войсварѣ и земахѣ десатѣ солдатѣ на недѣли-ж-тѣ, като са набранихѣ самси да говори-ж и да пишѣ качинный си азыкѣ. Кога-то че има нѣкой на умѣ да са учи, не мѣ трѣква него училище, него стаа, него иждивеніе. Войнишкій одѣръ ми ми слѣжаше вмѣсто столѣ (скемла), джж-добранка-га (агмѣрлѣкѣ) ми вмѣсто лавица, и една малка джсчица вмѣсто маса. Не имахѣ пари да си кѣпи-ж свѣцѣ или масло. Зимно време чегахѣ въ кѣтѣ до огнище-то, и клещѣканіе-то огъна ми стигаше; но неможахѣ да приелижѣ тамо дрѣгѣ пѣтъ, отсвѣнкѣ кога то ми дойдеше редѣ-тѣ.

За да си кѣпи-ж перо записаніе или книгѣ, принѣждавахѣ са да са лишѣ малко нѣщо отѣ хранѣ-тѣ си, колко и да бѣхѣ гладенѣ. Не выбахѣ спокоенѣ нито въ еднѣ минѣтѣ, трѣкваше да прочитамѣ или да пишѣ междѣ войскары-тѣ кой-то пѣахѣ, свирахѣ, смѣахѣ са, и кой-то кога са безѣ работѣ, него мирѣватѣ него почибатѣ. Не дѣйте осмиба коткѣ-тѣ кой-то дабахѣ, за да кѣпи-ж книгѣ, пера и мѣстило; что-то това беше за менѣ голѣма сѣма. Бѣхѣ снаженѣ, обѣчавахѣ са много и вынжгы осганахѣ здравѣ. Заплащахѣ си ма срафа и мы оставвахѣ чегыри солдатѣ на сакѣ недѣли-ж. Помни-ж еднѣнѣ день като си кѣпихѣ как-

БО-ТО МИ ТРАВАШЕ, ОСТАНАЖ МИ ЕДНА СОЛДІА, ВЪ ПЕТЪКЪ ВЕЧЕРЬ-ТЪ, И 1-Ж ОТРЪКДИХЪ ЗА ДА СИ КЪПИ-Ж АДНЪ САРДЕЛЪ ЗА ОБЪКЪДЪ ВЪ СЪБКОТЪ, ЧТО-ТО, КНИГА-ТА, ПЕРО-ТО И МЪСТИЛО-ТО СМЪЖИ-НАХЪ ДРЪГИ-ТЪКЪ СОЛДІИ. ОЪКЛИЧАМЪ СЪ, ГОРКАНА СИ! ЛЕГНАХЪ НА ПОСТЕЛКЪ-ТЪ СИ ТОЛКО ГЛАДЕНЪ, ЧТО-ТО СЪ ПРИНЪДИХЪ ДА УПОТРЕБИ-Ж СИЧКИ-ТЪКЪ СИ СИЛЫ ЗА ДА НАКАРАМЪ ГЛАДОСТЬ ТЪ СИ ДА МАЖНИ; РАСТЪРСИХЪ СЪ, И ВИДЪХЪ ЧЕ ИМАНИЕ-ТО МИ НЕ ОСТАНАЛО; СОЛДІИ-ЧИЦА-ТА СЪ ЗАГЪБИЛА. ЗАВЫХЪ СЪ ПРЪКЪЗЪ ГЛАВЪ ВЪ ГЪБЕРА, И ПЛАКАХЪ КАТО ДЪКТЕ!!!

КОЕ МОМЧЕ НЕ ЩЕ ДА СЪ ЗАСРАМИ КАГО ПРОЧЕТЕ ТОВА, АКО КАЖИ ЧЕ ВРЕМЕ-ТО И ОБСТОЯТЕЛСТВА-ТА НЕ МЪ ДОПЪСНАЛИ ДА СЪ ИЗЪЧИ. АКО ЕДИНЪ МОМЪКЪ БЕЗЪ РОДНИИ, БЕЗЪ ПРІАТЕЛИ, БЕЗЪ ИМОТЪ. БЕЗЪ ПРЕХРАНЪ МОЖЪ ЗА ЕДНЪ ГОДИНЪ ОТГОРЪКЪ ДА ВЪРШИ ТОЛКО ТЕЖКЪ-ТЪ БОЙНИШКЪ СЛЪЖБЪ И ДА ПОСТИГНЕ КОЕ-ТО МЫСЛИ, ЗА КАКЪВЪ ПРОШКЪ СЪ НАДАБА ОИЗИ КОЙ-ТО КАТО СЪ НАМЪКЪРВА НА ПО ДОБРО СЪ СТОАНИЕ ОСТАВЪ НЕЪЧЕНЪ И СИРОМАХЪ.

ТРИМА-ТЯ ПРОЪВЪШКИ СЪНОВЕ КИКЪ ОЖ ОА ОБОГАТИЛИ.

ИМА МНОГО СЛЪЖБИ НА КОИ-ТО ЗАВЪРЪШАНИЕ ТО АКО СЪВЪЗЕМЕ И НАЙ СИРОМАХЪ-ТЪ ЧЕЛОВЪКЪ МОЖЕ ДА ПРИДОБЫВА ПОТРЕБНЫ-ТЪКЪ НА ЖИВОТА СИ. И ДА ПРЕХРАНЪЖ ЖЕНЪ-ТЪ И ДЪЦАТА СИ; КОГА-ТО Е НЪККОЙ ПРИГЛЕДНИКЪ, ТРЪДОЛОВЪЖ И СПИСГОВНИКЪ, МОЖЕ ДА ПРИСТИГНЕ НА СВЪТЪ; ТОВА НЪ ДОКАЗЪВА И ПРИКАСКА-ТА НА ИВАНА ШМИДА.

ИВАНЪ ШМИДЪ, СТАРЪЖ БОЙНИКЪ, ЕДИНЪЙ МЪ КРАКЪ ДЪРБЕНЪ, БЕШЕ ТОЛКОЗИ СИРОМАХЪ, ЧТОТО ОВЪХОЖДАШЕ ОКОЛНЫ-ТЪКЪ СЕЛА И ПРОСАШЕ ОТЪ ВРАТА НА ВРАТА МЫЛОСТНИЖ; И СЕГА ДЪКДО ИВАНЪ ПОЧИВА СИ НА ГОЛЪМЪ СЪЖПО-ПОСЛАНИЪ ОДЪРЪЖ; ЖИВЪКЕ СПОКОЙНО И НЕ СЪ ЗНАЕ ОТЪ ГДЪКЪ ДОЙДЕ ТОВА ПРОМЪКЪ-

неніе на сѣстоаніе то мѣ. Бѣдни казватъ че намѣрили и мѣніе, а дрѣги, че сѣ нагласилъ сѣ діавола. Но азъ отговарямъ, че тѣи что казватъ това сѣ безѣмни, и като что знаи-ж по добрѣк отъ гдѣк произлезла това промѣненіе, щъ да ви го прикажъ.

Иванъ Шмидъ, ако и сиромашъ, погрыжи сѣ да изѣчи колкогто бѣк възможно тримата си сынове, като имъ даваше докрь сѣвѣты и примѣры и като ги пращаше въ училища-та.

— Чада мои, можете сега да придогіете потрѣбны-тѣк за живота си; не трѣбва нѣкой да е просакъ кага-то може инакъ да работи; зачто-то тогази взема хлѣба на по бѣдны-тѣк отъ него человекы. Ты Петре си на четъринадесатъ години иси острогледъ, трѣси работа; ты Гавріиле, си на тринадесатъ години, и Имашъ аки рѣцѣк, работи; и ты Георгіе си на единадесатъ години и имашъ взръзы крака, ползѣвай сѣ отъ тѣхъ.

Но трима-та мѣ сынове продѣмашъ.

— Какво ищешъ да направимы.

Тогази Иванъ имъ отговори — Знаи-ж тѣврдѣк добрѣк, че не има мы нибы да ги оремы. нито градины да ги работимъ, него стадо да го пасемъ; но има много работи които сѣ изгѣбватъ безъ да сѣ ползѣва никой отъ тѣхъ. Ако спечелите нѣколко парицы, не ги трахосбайте за бѣгърж но ги спиставайте за напредъ. Н. П. ако ви останва отъ. И Ждивеніе-то за прехранж-тж ви 5 пари всакой день да ги тѣрате на страна, слѣдъ еднж годинж сакой отъ васъ ще има около 50 гроша и слѣдъ десатъ години повече отъ 500.

Слѣдъ това дѣдо Иванъ сѣ трима-та си сынове назначъ пжтѣваніе-то си.

Поржча имъ да сѣбиратъ всички-тѣк по пжтища-та хвѣрлены косты за да продадѣтъ по едры-тѣк на токары-тѣк (добрамаціи-тѣк) кои-то правѣ-жтж отъ тѣхъ различны работы, а дрѣбны-тѣк на градинары-тѣк кои-то гои-жтж сѣ

тѣхъ градины-тѣ си; порьча имъ при това да съкиратъ строшени-тѣ стѣкла кои-то стѣклари-тѣ, като расмѣсватъ съ дръги, подноваватъ ги, лѣтѣ носахъ китки отъ рѣжи, и мѣшицеловъ цвѣтъ и дръги, кои-то кѣпѣватъ аптекари-тѣ (спицери-тѣ), и кои-то поискахъ да имъ донесятъ и еще, показахъ имъ и дръги новы растѣнія и кореніе потрѣкни-тѣмъ. Съкирахъ еще болѣхъ козинъ, и конски космы, когато намѣрахъ по дълги, кои-то прабахъ кобры (кілім-чета) копѣвахъ боловинъ-гъ, кои-то прабаха сѣдла, и столобе, и талегары-тѣ копѣвахъ конски-тѣ ушаки; тѣй и космы-тѣ копѣвахъ дръги. Вицько това избѣтено че са продаваше съ пары безъ да искатъ дръго за блогъ (сирміи-ж) отсѣрѣхъ задлаганіе и пригледваніе; трѣсахъ също тѣй и свинскъ четинъ за четкары-тѣ, и чърва-та на мрътвы животны кои-то прави-ятъ стрѣны (тютюбы.) Носахъ пепелъ и го продавахъ на мылары-тѣ сапѣнжии-тѣ и на перачки-тѣ. Вицьки-тѣ възлени или памѣчни кжсове (парцали) продавахъ на кингозободцы-тѣ, и съ еднъ рѣчь не оставахъ нето едно кжсче кое-то можаше да са ѡпотреки за писмо или за пълнаніе на възглавници — и тѣй печалба-та имъ расташе отъ день на день.

Като дойде есенъ-та не са спрѣхъ отъ работъ тры-тѣ момчета. Съкирахъ дивы-тѣ плодове, отъ кои-то прави-ятъ оцетъ и дръги кжшы работы. Въ джевабы-тѣ съкирахъ желѣды, зърна отъ дръгы дръвѣа и ги продавахъ съ добръ цѣнъ на пѣдары-тѣ и на сѣкателы-тѣ.

Пълнахъ платници-тѣ си съ дивы кестены и ги носахъ на воденицы-тѣ. Воденчари-тѣ са смѣлахъ на безѡміе-то имъ като смыслахъ че щятъ да адятъ това горчивото брашно което са не аде; но Иванови-тѣ сынове, като ги оставахъ да са смѣи-ятъ колко-то щятъ, продавахъ кестеново-то брашно на книговрьцы-тѣ, и на киткары-тѣ и на дръги кои-то иматъ потрѣба отъ лѣпило (чирши, тѣткалъ) зимно време правахъ шайна, плетахъ сто-

лове, и рогозници (зимбилн); и дѣдо Иванъ Шмидъ имъ бѣше мастора на тѣхъ работы.

Въ единъ мѣсяцъ отъ горѣ, кжца-та въ кой-то живѣше дѣдо Иванъ съ сыновы-тѣ си станъ продавница коа-то едвамъ побираше сичко кое-то принасахъ като малки птиченца кога ищжтъ да правѣ-жтъ гнѣздице-то си. Малко по малко станахъ познати на кѣповачы-тѣ; набчихъ са да разбиратъ колчебинж-тж на тжрговѣйкж-тж си и постъпно придобихъ по голѣмж способностъ да ги намѣркатъ. На край годинъ Иванъ Шмидъ смѣтихъ сички-тѣ каровы и намѣри че три-тѣ мѣ чада бѣхъ спечелили 104 фіорини и 23 крайцара.

Тѣа вложи Иванъ Шмидъ на нѣкой градски тжрговецъ съ лихвж (фаисъ). Я радостъ-тж на сыновы-тѣ мѣ бѣше не описано зашто-то никога не бѣхъ видѣли толко пари.

Втора-та година быде по благополѣчна; дѣдо Иванъ не просаше беке; нагледваше кжщж-тж ходаше да предготви-ж распродажеж на сынововж-тж си тжрговѣйкж- Слѣдъ 4 години трима-та сынови имахъ 614 фіорини.

Междѣ това трима-та братѣа порастохъ и на-временѣ са похвѣтвахъ помеждѣ си, сега мѣмрахъ единого-то че не работилъ колко-то трѣка, до часъ дрѣгго, че продалъ на малкж цѣнж тжрговѣйкж-тж, а третяго че далъ 2 пари за чашъ винце.

Старый каца безъ да са намѣса на кѣтныте имъ, рече имъ това: — Нека земне сакій 100 фіорини и нека блезне въ свѣта; съ екомоніи-ж и тжрдолюбіе сполѣчва нѣкой всакога-останали-тѣ пари си останохъ вложени у тжрговеца, за кого-то казахмы, за дрѣги потребы; и лихва-та са прилагаше всакж годинъ на главы-тѣ.

Тогази трима-та братѣа, като си стиснхъ единъ дрѣпъ ржцѣ-тѣ и като са опрѣотихъ съ каца си упжтихъ са: Петръ кзнь истокъ, Гаврілѣ кзмъ западъ, а Георгій кзмъ пладик.

Иванъ незнаше какво станахъ синоби-тѣ мѣ; тѣжно мѣ еѣ зашто-то са отдѣли отъ тѣхъ, и побече-то зашто-то кеше старъ и колничавъ, не рачеше да покрѣка полезно-то имъ. Междѣ това са поколи и нѣкои семейства са наговорихъ да мѣ помогнатъ; но въ село-то имаше челоуѣци корабосърдцы, кои-то отговѣнъ что не рачахъ да мѣ спомо гнѣтъ, подъ извиненіе че общинъ-тѣ има много сиромаси, искахъ еще да го пропрататъ катъ странникъ, съвѣкъмъ что еѣ поживѣлъ тамо 24 години.

Тогда Иванъ Шмидъ писа на градекій търговецъ това писмо.

„Моли-ж ви са пратете ми, 300 фіорини отъ глави-тѣ зашто то самъ старъ и колестенъ безъ да знаи-ж какво станахъ синоби-тѣ ми. Вѣроуатно че са умрѣли, но и азъ не щѣ да са забави-ж отъ да ги подири-ж въ вѣчностъ-тѣ.“

„Пращамъ ви что-то искате, отговори търговецъ-тѣ отговтъ, вы сте имотны, зашто-то глави-тѣ ви надыминахъ комахай 2,000 фіорини.“

Селани-тѣ като видѣхъ пары-тѣ отборихъ си очы-тѣ и свързахъ пакъ пріятелство съ Ивана Шмида и мѣ дѣмахъ; „взлѣха трѣва да си.“

Но Иванъ Шмидъ при сички-тѣ си пари не кеше благодаренъ; желаше да умрѣ за да са събере съ синоби-тѣ си кои-то считаше за умрѣли.

— Умирамъ самси дѣмаше, и любезна-та рѣка на едного отъ синоби-тѣ ми неще да ми склопи очы-тѣ. О! да не оставбахъ са да удалечи отъ мене баримъ малкій Георги.

Горкій Шмидъ така изоставенъ не умрѣ. Единъ недѣльный прекрасній вечеръ като сѣдеше съ дръги селаны подъ еднъ липъ, не надѣино видѣ едного конника че иде кой-то като са възпрѣ предъ тѣхъ попыта;

— Въ това село има ли нѣкой старецъ да са казва Иванъ Шмидъ?

Селани-тѣ са смахъ: има казвахъ и ето го той.

И до гдѣкто тѣ сж гледахъ единъ дръги за да отгатижтъ какво значи това, този часъ двѣ калѣски сѣ запрѣхъ предъ дѣдовъ тж ивановъ Вжщж. Три господиновцы и двѣ посподжи прекрасни слѣзохъ отъ тѣхъ сѣ скжпы премѣкны и облечени и сѣ мѣтнхъ на пзегрждки-тѣ старецови. кой-то сѣкаше че балнѣва.

— Теге рече по старый не ны ли познавашъ? азъ сѣмъ сынъ ти Петръ тжрговецъ на благовонны-те масла въ Варшава и Ролшж; таа господжа е стѣпанка-та ми.

И вторый се укади, — азъ сѣмъ сынъ ти Габриилъ его и жена-та ми; и ази сжщю тжй станахъ тжрговецъ на жита-та въ варшава.

Тогачи и третій извика: — азъ сѣмъ твой Георгій идъ отъ индїи-ж; гдѣ-то направихъ голѣмъ успѣхъ; разбрахъ; отъ бѣстницы-тѣ ресторанїе-то на кратїа-та си въ варшава и отидохъ да ги намѣри-ж. Сега дойдохмы за утѣшенїе на старинъ-тж ти.

Гирмохъ-тж дѣдо Иванъ Шмидъ плачеше отъ радостъ и пригхрташе синове-тѣ си, кой-то и благослови бедно сѣ жены-тѣ имъ.

— На тѣбѣ, о отче, сми длжкни за сичко-то си благополучїе, продѣмахъ трима-та мѣ сынове. Яко не бѣ ны навчилъ да сѣбирамы сѣмена, травы, кылкы, перца и парцали, сега щѣхмы да смы просацы.

Така като казахъ, испалнихъ сѣ радостъ сетны-тѣ дни на старый си ваца. Останалы-тѣ у тжрговеца пары сѣ лихѣж-тж употрекихъ ги общо добро и направихъ отъ тѣхъ едно училище въ село-то.